

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO PETICIJŲ KOMISIJA

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO PETICIJŲ KOMISIJOS 2019 METŲ DARBO ATASKAITA

Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų Komisija – tai nuolatinė Seimo komisija, sudaroma vadovaujantis Peticijų įstatymo Nr. VIII-1313 18 straipsniu, skelbiančiu, kad peticijų komisijos (Seimo, Vyriausybės ir savivaldybių) turi būti sudarytos iki 1999 m. spalio 1 d., o pradeda veikti nuo 1999 m. spalio 1 d.

Pagal Peticijų įstatymo 6 straipsnio 3 dalį Seimo Peticijų komisiją sudaro ir jos nuostatus tvirtina Seimas Seimo statuto nustatyta tvarka.

XIII kadencijos Seimas Seimo Peticijų Komisiją (toliau – Komisija) sudarė 2016 m. lapkričio 22 d. Seimo nutarimu Nr. 33 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisijos sudarymo“. Ji buvo sudaryta iš 10 Seimo narių: Petro Čimbaro, Arūno Gumuliausko, Juozo Imbraso, Ričardo Juškos, Rūtos Miliūtės, Česlavo Olševskio, Edmundo Pupinio, Juozo Rimkaus, Egidijaus Vareikio ir Juozo Varžgalio. 2016 m. lapkričio 24 d. nutarimu Nr. XII-54 Komisijos pirmininku buvo patvirtintas Petras Čimbaras, o gruodžio 8 d. nutarimu Nr. XII-80 Komisijos pirmininko pavaduotoju buvo patvirtintas Edmundas Pupinis. 2017 m. gegužės 9 d. Seimo nutarimu Nr. 355 vietoje Ritos Miliūtės Komisijos nariu buvo paskirtas Gintautas Kindurys, Seimo 2018 m. rugsėjo 20 d. nutarimu Nr. XIII-1488 iš Komisijos narių sąrašo buvo išbrauktas Arūnas Gumuliauskas.

Komisija savo darbe vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Peticijų įstatymu Nr. VIII-1313, Komisijos nuostatais Nr. VIII-1408 ir Seimo statutu.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 33 straipsnio 3 dalyje skelbiama, kad piliečiams laiduojama peticijos teisė, kurios įgyvendinimo tvarką nustato įstatymas. Toks įstatymas buvo priimtas 1999 m. liepos 7 d. Šiame įstatyme nustatyta, kad peticijų komisijos – nuolatinės komisijos, kurios sprendžia kreipimosi pripažinimo peticija bei peticijų priėmimo nagrinėti klausimus, jas nagrinėja ir pateikia išvadas dėl peticijoje išdėstytų reikalavimų ir siūlymų tenkinimo.

Šiame įstatyme taip pat nustatyta, kad peticijos teisė – tai yra teisė kreiptis į Seimą, Vyriausybę ar savivaldybės institucijas su siūlymais ir reikalavimais, kurių įgyvendinimui reikia priimti naują teisės aktą, pakeisti, papildyti ar pripažinti netekusiu galios galiojantį teisės aktą.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2006 m. sausio 26 d. nutarime „Dėl Peticijų įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 2 punkto, 10 straipsnio 4 dalies ir 16 straipsnio atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ pažymėjo, kad „konstitucinė peticijos teisė – viena iš teisių, kurias įgyvendindami piliečiai gali dalyvauti valdant savo šalį. Lietuvos, kaip ir daugelio Europos valstybių, teisės sistemose peticija paprastai suprantama kaip individualus ar kolektyvinis kreipimasis į viešosios valdžios institucijas, kuriame yra išdėstytas reikalavimas (siūlymas) spręsti tam tikrą ne tik pareiškėjui, bet ir visai visuomenei ar jos daliai svarbų klausimą, kai reikia pakeisti, papildyti ar pripažinti netekusiu galios galiojantį arba priimti naują teisės aktą“, t. y. peticijos esmę sudaro ne teisės akto projekto teikimas, bet reikalavimas (siūlymas) spręsti tam tikrą klausimą (svarbų jam ar visai visuomenei, ar jos daliai). Minėtame Konstitucinio Teismo nutarime taip pat pažymėta, kad „Konstitucijos 33 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos piliečių teisės kritikuoti valstybės įstaigų ar pareigūnų darbą, apskūsti jų sprendimus negalima tapatinti su Konstitucijos 33 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta piliečių peticijos teise: kiekviena iš šių teisių turi savo, tik jai būdingą turinį; tai suponuoja *inter alia* skirtingą šių teisių įgyvendinimo tvarką, taip pat kai kuriuos jų gynimo ypatumus“.

Nagrinėjant peticijų teisę, Lietuvos konstitucinėje teisėje taip pat labai svarbu ją atskirti nuo asmens skundo ar prašymo, taip pat ir nuo piliečių įstatymų leidybos iniciatyvos teisės, referendumo paskelbimo iniciatyvos teisės.

Šioje ataskaitoje pateikiama 2019 m. Komisijos nagrinėtų kreipimūsi ir peticijų analizė, taip pat pridedama detali informacija apie Komisijos 2019 m. nagrinėtus kreipimusis ir peticijas bei dėl jų priimtus sprendimus.

Komisijos nuostatai skelbia, kad Komisijos posėdžiai organizuojami taip, kad būtų užtikrinti kreipimūsi ir peticijų nagrinėjimo terminai. Vadovaujantis šia nuostata, 2019 m. buvo sušaukta 18 Komisijos posėdžių. 2018 m. įvyko 19 posėdžių, 2017 m. – 25, 2016 m. – 16, 2015 m. – 19, 2014 m. – 22, 2013 m. – 18, 2012 m. – 21, 2011 m. – 20, 2010 m. – 15, 2009 m. – 19, 2008 m. – 18, 2007 m. – 19, 2006 m. – 26.

2019 m. buvo gauti 57 kreipimaisi. Juose buvo suformuluota 114 pasiūlymų ar reikalavimų. Palyginimui pateikiama lentelė, kurioje pateikti duomenys apie tai, kiek kreipimūsi ir peticijų buvo gauta 2001–2019 m., taip pat juose suformuluotų pasiūlymų ir reikalavimų skaičius.

Metai	Gauta kreipimūsi ar peticijų	Juose pateikta pasiūlymų ir reikalavimų
2001	47	113

2002	42	59
2003	33	53
2004	15	19
2005	38	91
2006	56	100
2007	26	71
2008	19	41
2009	39	116
2010	25	62
2011	214	263
2012	41	81
2013	53	80
2014	67	98
2015	91	389
2016	34	111
2017	74	133
2018	47	236
2019	57	114

Daugiausia kreipimūsi yra teikiama raštu, taip pat 2019 m. buvo gauti 6 kreipimaisi, pasirašyti elektroniniu parašu. Juos pateikė 2 pareiškėjai. 2008 m. Seimas pakeitė Peticijų įstatymą taip, kad kreipimūsi galima paduoti ne tik tiesiogiai, siųsti paštu, bet ir elektroniniu būdu. 2018 m. buvo gauti 8 elektroniniu parašu pasirašyti kreipimaisi, 2017 m. – 6 kreipimaisi, iš kurių 5 pateiktas tas pats pareiškėjas. 2016 m. elektroniniu būdu buvo gauti 2 elektroniniu parašu pasirašyti kreipimaisi, 2015 m. taip pat 2. Pirmą kartą elektroniniu būdu pateiktą kreipimūsi Komisija gavo 2011 m.

Pažymėtina, kad gana dažnai pareiškėjai atsiunčia savo kreipimūsi elektroniniu būdu, tačiau jie būna nepasirašyti elektroniniu parašu arba visai nepasirašyti. Tokiu atveju, vadovaujantis Peticijų įstatymo 9 straipsnio 8 dalimi, prašoma per Komisijos nustatytą laiką ištaisyti šį trūkumą.

2019 m. visus kreipimusis pateikė Lietuvos Respublikos piliečiai, sulaukę pilnametystės. Pagal Peticijų įstatymo 2 straipsnio 2 dalį pareiškėjas – ne jaunesnis kaip 16 metų Lietuvos Respublikos pilietis ar užsienietis, nuolat gyvenantis Lietuvos Respublikoje, arba jų grupė, Peticijų įstatymo nustatyta tvarka parašę ir pateikę kreipimūsi (peticiją).

2019 m. visus kreipimusis pareiškėjai pateikė patys pareiškėjai. Nors kai kuriuos kreipimusis pateikė grupės piliečių, tačiau jie nenurodė savo atstovo. Pagal Peticijų įstatymo 4

straipsnio 1 dalies 5 punktą, kreipimasi galima paduoti ir per pareiškėjo atstovą, tačiau būtina nurodyti jo vardą, pavardę, asmens kodą, gyvenamąją vietą ir, jeigu yra, telefono, telefakso numerius.

2019 m. kreipimuisi daugiausia teikė vienas pilietis. 2019 m. nebuvo gauta tokių kreipimūsi, kuriuos būtų pasirašę labai daug Lietuvos gyventojų. Daugiausia piliečių pasirašė Aurelijaus Kino ir kitų pareiškėjų peticiją „Dėl Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 21 straipsnio papildymo“, kurioje pateiktas pasiūlymas pakeisti Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymą ir nustatyti, kad po vandeniu esančio kultūros paveldo apsaugai gali būti nustatomos aplink saugomą objektą esančios apsaugos zonos, kuriose draudžiama laivyba, žvejyba, inkaravimas ar nardymas, pažeidžiant nustatytą objekto lankymo tvarką.

2019 m. nebuvo atvejų, kai tas pats pareiškėjas teiktų labai daug kreipimūsi ar peticijų. Daugiausia tas pats pareiškėjas pateikė 4 kreipimuisi.

Beveik visuose kreipimūsi buvo pateikta po 1 ar kelis pasiūlymus. Daugiausia pasiūlymų buvo suformuluota Valerijaus Kazakevičiaus vadinamoje peticijoje. Joje jis pateikė 16 pasiūlymų. 2018 m. šis pareiškėjas pateikė Komisijai kreipimasi, kuriame buvo suformuluoti 162 pasiūlymai ir reikalavimai.

Iš 57 gautų kreipimūsi 25 buvo pripažinti peticijomis, ir jos buvo priimtos nagrinėti. Taigi, peticijomis buvo pripažinta 43,86 % kreipimūsi. Komisija pripažino peticijomis: 2018 m. 59,57 %, 2017 m. – 58,10 %, 2016 m. – 58,82, 2015 m. – 67,03 %, 2014 m. – 46,27 %, 2013 m. – 62,64 %, 2012 m. – 75,6 %, 2011 m. – 92,52 %, 2010 m. – 40 %, 2009 m. – 53,85 %, 2008 m. – 42,11 %, 2007 – 53,85 %, 2006 m. – 26,78 %, 2005 m. – 23,68 %, 2004 m. – 26,7 %, 2003 m. – 18 %, 2002 m. – 21,42 %, 2001 m. – 31,91 %.

Dažniausiai kreipimaisi nebuvo pripažinti peticijomis todėl, kad kreipimesi pateikti pasiūlymai buvo nepagrįsti ir buvo piktnaudžiaujama peticijos teise (Peticijų įstatymo 9 straipsnio 3 dalies 4 punktas). Taip pat dažnai Komisija priimdavo sprendimus nenagrinėti kreipimūsi Peticijų įstatyme nustatytais pagrindais, kadangi jie neatitiko Peticijų įstatymo nustatytų formos ir turinio reikalavimų – juose nebuvo suformuluoti pasiūlymai ar reikalavimai, visiškai nebuvo nurodyti pateiktų pasiūlymų tikslai ir priežastys ir kt. Pažymėtina, kad 2019 m. nemažai kreipimūsi Komisijai buvo pateikta ne pagal kompetenciją, juose buvo išdėstyti pasiūlymai ir reikalavimai, kurių nagrinėjimas nepriklauso Komisijos kompetencijai. Pagal Peticijų įstatymo 9 straipsnio 1 dalį, peticijų komisijos sprendžia klausimą dėl kreipimosi pripažinimo peticija, išsiaiškinusios, ar jame iškeltų reikalavimų ir siūlymų nagrinėjimas priklauso įregistravusios institucijos kompetencijai.

2019 m. Komisija gavo 2 Vyriausybės Peticijų komisijos persiūstus kreipimuisi, tačiau pati Komisija Vyriausybės Peticijų komisijai nepersiuntė nė vieno kreipimosi.

2019 m. baigtos nagrinėti ne visos petichijos (liko neišnagrinėtos 4 petichijos), nes jos buvo gautos 2019 m. pabaigoje, todėl nebuvo spėta jas iš esmės išnagrinėti. Petichijų įstatymas reikalauja išnagrinėti petichijas operatyviai, draudžiama vilkinti petichijų nagrinėjimą. Visos petichijos turi būti išnagrinėtos ne vėliau kaip per 90 kalendorinių dienų nuo sprendimo priimti petichiją nagrinėti priėmimo dienos.

2019 m. iš esmės išnagrinėta 21 petichija, gauta 2019 metais. 2019 m. pradžioje taip pat buvo išnagrinėtos 2 petichijos, gautos dar 2018 m. pabaigoje.

Komisija nusprendė tenkinti du petichijose pateiktus pasiūlymus:

Komisija 2019 m. birželio 26 d. posėdyje iš esmės išnagrinėjo Ernesto Jasaičio petichiją „Dėl leidimo B kategoriją turintiems vairuotojams leisti vairuoti A1 kategorijos motociklą (iki 125 cm³) nelaikius papildomų vairavimo kursų“ ir priėmė sprendimą tenkinti joje pateiktą pasiūlymą papildyti Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 23 straipsnio 4 dalį nauju 9 punktu: „9) šio straipsnio 2 dalies 3–16 punktuose nurodytų kategorijų transporto priemonės taip pat suteikia teisę vairuoti A1 kategorijos transporto priemonės asmenims nuo 24 metų, turintiems dvejų metų bent vienos iš šio straipsnio 2 dalies 3–16 punktuose nurodytų kategorijų transporto priemonės vairavimo stažą.“

Vadovaudamasi Petichijų įstatymo 12 straipsnio 3 dalimi, Komisija šią išvadą pateikė Seimui, kuris liepos 9 d. posėdyje pritarė Komisijos išvadai ir priėmė Seimo protokolinį nutarimą tenkinti petichijoje pateiktą pasiūlymą.

Petichijų įstatymo 12 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad tuo atveju, jeigu nusprendžiama tenkinti petichijoje pateiktą pasiūlymą, yra parengiamas teisės akto projektas arba siūloma sudaryti darbo grupę teisės akto projektui parengti. Vadovaudamasi šia nuostata, Komisija parengė ir Seime užregistravo Saugaus eismo automobilių keliais 23 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIIIIP-3778.

Taip pat Komisija 2019 m. gruodžio 18 d. posėdyje iš esmės išnagrinėjo Dariaus Japkevičiaus petichiją „Dėl Lietuvos Respublikos šalpos pensijų įstatymo pakeitimo“ ir priėmė sprendimą tenkinti joje pateiktą pasiūlymą pakeisti Šalpos pensijų įstatymą ir nustatyti, kad šalpos našlaičių pensija būtų mokama, nepaisant asmens gaunamos socialinio draudimo netekto darbingumo pensijos. Todėl buvo parengtas ir Seime užregistruotas Lietuvos Respublikos šalpos pensijų įstatymo Nr. I-675 10 ir 15 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIIP-4432.

Komisija 2019 m., vadovaudamasi Petichijų įstatymo 9 straipsnio 12 dalimi ir Komisijos nuostatų 20 punktu, perdavė Seimo posėdžių sekretoriatui Modesto Klenio petichiją „Dėl Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 739 straipsnio papildymo“, Eriko Spilos petichiją „Dėl prievolės kandidato į rajonų ir miestų merus, Seimo narius, Lietuvos Respublikos Prezidentus, Europos Parlamentą anketoje nurodyti bendradarbiavimo su sovietinėmis saugumo struktūromis

(KGB, NKVD ir kitomis) faktą“, kad minėtos petichijos būtų nagrinėjamas kartu jau Seime užregistruotais ir svarstomais įstatymų projektais, kuriuose yra sprendžiami pareiškėjų petichijose pateikti pasiūlymai.

Peticijų įstatymo 9 straipsnio 12 dalyje yra nustatyta, kad tuo atveju, kai kreipimasis pripažįstamas petichija ir ji priimama nagrinėti, tačiau Seime, Vyriausybėje ar savivaldybės institucijose jau yra užregistruotas ar svarstomas teisės akto projektas, kuriame yra suformuluoti pareiškėjo petichijoje pateikti siūlymai ar reikalavimai, tokia petichija yra perduodama svarstyti kartu su minėtu teisės akto projektu.

Komisijos nuostatų 20 punkte skelbiama, kad kai kreipimasis pripažįstamas petichija ir ji priimama nagrinėti, tačiau Seime jau yra užregistruotas ar svarstomas teisės akto projektas, kuriame suformuluoti pareiškėjo petichijoje pateikti siūlymai ar reikalavimai, tokia petichija kartu su to teisės akto projektu perduodama Seimo posėdžių sekretoriatui arba komitetui Seimo paskirtam pagrindiniu tam teisės akto projektui nagrinėti.

Pažymėtina, kad 2019 m. Komisija gavo nemažai kreipimūsi, kuriuose pateikti pasiūlymai dėl Seime jau svarstomų įstatymo projektų, tačiau tokių kreipimūsi nagrinėjimas nepriklauso Komisijos kompetencijai, todėl, vadovaujantis Peticijų įstatymo 2 straipsnio 4 dalimi, jie perduodami Seimo posėdžių sekretoriatui, kad tie kreipimaisi būtų nagrinėjami kartu su pareiškėjų kreipimesi minimais projektais.

Nors Peticijų įstatymas tokios galimybės nenumato, vienas pareiškėjas 2019 m. Komisijos sprendimą nenagrinėti jo kreipimosi Peticijų įstatymo nustatytais pagrindais apskundė teismui. Teismas 2019 m. gruodžio 12 d. nusprendė „įpareigoti Komisiją iš naujo išnagrinėti pareiškėjo 2019 m. vasario 15 d. kreipimąsi „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo statuto pakeitimo“, laikantis Lietuvos Respublikos petichijų įstatymo nustatytos tokio kreipimosi priėmimo nagrinėjimo procedūros tvarkos ir priimant dėl jo vieną iš Lietuvos Respublikos petichijų įstatyme nurodytų sprendimų“.

Komisija 2019 m. gruodžio 18 d. posėdyje priėmė sprendimą skusti Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui šį Teismo sprendimą, prašydama panaikinti jo sprendimo dalį, kuria nutarta „įpareigoti Lietuvos Respublikos Seimo *Peticijos* komisiją iš naujo išnagrinėti pareiškėjo 2019 m. vasario 15 d. kreipimąsi „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo statuto pakeitimo“, laikantis Lietuvos Respublikos petichijų įstatymo nustatytos tokio kreipimosi priėmimo nagrinėjimo procedūros tvarkos ir priimant dėl jo vieną iš Lietuvos Respublikos petichijų įstatyme nurodytų sprendimų“, o kitą sprendimo dalį palikti galiojančia.

Peticijų komisija veikia ne kaip viešojo administravimo subjektas, o jai suteikti įgaliojimai kyla iš Seimo veiklos ir ji įgyvendina valstybės valdžią, administraciniam teismui nėra suteikta kompetencija nagrinėti ginčų, susijusių su Peticijų komisijos veikla, kad teisminė kontrolė Seimo

Peticijų komisijos veiksmų atžvilgiu nėra numatyta teisės aktuose, dėl to vertintina kaip itin ribota ir sietina tik su esminiais konstitucinių teisių ir laisvių pažeidimais. Pagal Peticijų įstatymą (10 straipsnio 1 dalis) skųsti Seimui galima tik vienintelį Komisijos sprendimą – nepripažinti kreipimosi peticija ir nepriimti jos nagrinėti. Seimui skųsti kitokių Komisijos sprendimų Peticijų įstatymas galimybės nenumato. Taip pat pabrėžtina, kad asmuo turi teisę naudotis teismine pažeistų konstitucinių teisių ir laisvių gynyba, tik skundžiant Seimo, Vyriausybės ir savivaldybės tarybos sprendimą atsisakyti tenkinti skundą dėl Peticijų komisijos sprendimo nepripažinti kreipimosi peticija ar peticijos nepriimti nagrinėti.

Komisija 2019 m. iš viso gavo 189 skundus, prašymus, kreipimusis, pasiūlymus, raštus ar laiškus. Į juos visus buvo atsakyta ir buvo parengti ir išsiųsti 255 atsakymai į juos.

Komisija taip pat dažnai konsultuoja asmenis, taip pat ir kitus interesantus, kurie kreipiasi į ją, prašydami paaiškinti Peticijų įstatymo nuostatas.

Nagrinėjant peticijas, į posėdžius, vadovaujantis Peticijų įstatymo 5 straipsniu, visada yra kviečiami pareiškėjai. Dažniausiai jie atvyksta ir aktyviai dalyvauja posėdžiuose.

Peticijų įstatymo 6 straipsnio 2 dalyje yra nustatyta, kad vykdydamos Peticijų įstatymo nustatytas funkcijas, peticijų komisijos turi teisę pasitelkti specialistų (ekspertų), kreiptis į valstybės institucijas, mokslo bei studijų institucijas, švietimo įstaigas su prašymu pateikti išvadas ir kitokią reikiamą medžiagą, pakviesti į savo posėdžius valstybės institucijų, išskyrus teismų, atstovus iš anksto su jais suderintu laiku ir išklausti jų informaciją. Todėl nagrinėjant peticijose pateiktus pasiūlymus, konsultuodami, teikdami išvadas, savo nuomones bei kitą medžiagą, Komisijai geranoriškai talkina kai kurie Seimo komitetai. Seimo kanceliarijos Teisės departamentas, ministerijos, ekspertai ir konsultantai.

Detalią informaciją apie Komisijos 2019 m. nagrinėtus kreipimusis, peticijas, taip pat Komisijos ir Seimo priimtus sprendimus galima rasti [čia](#).

Komisijos pirmininko pavaduotojas

Edmundas Pupinis

Janina Šniaukštienė, tel. (8 5) 239 6819, janina.sniaukstiene@lrs.